

NOTAT

Til Økonomiudvalget

15-05-2012

Forklæde vedr. afrapportering fra regionale møder om kommunaløkonomi

Sagsnr.
2012-174164

Dokumentnr.
2012-376827

Indhold

KL har afholdt de tre møder henholdsvis den 10., 16. og 23. april i Roskilde, Rebild og Fredericia om aktuel kommunaløkonomi. Der var i alt 400 deltager på de tre møder.

Sagsbehandler
Annegrete Vallgård

Møderne omhandlede primært årets forhandlinger om en eventuel økonomiaftale med regeringen og mulige krav hertil.

KL-sekretariatet har udarbejdet en opsummering af drøftelserne og de synspunkter der blev fremført. Opsummeringen har form af anbefalinger til Økonomiforhandlingerne (vedlagt).

Anbefalingerne fra møderne fremsendes hermed til orientering.

Bilag

- Brev fra Erik Fabrin vedrørende afrapporteringen
- Anbefalinger til Økonomiforhandlingerne for 2013

Til borgmesteren

Kære borgmester

KL afholdt i april måned tre regionale møder om den kommunale økonomi, hvor ca. 400 kommunalbestyrelsesmedlemmer fra hele landet bl.a. havde mulighed for at drøfte de krav, som KL bør rejse over for regeringen i de forestående økonomiforhandlinger.

./.

Møderne var præget af stor diskussionslyst, og alle de synspunkter, som blev fremlagt, er blevet noteret ned til brug for de kommende forhandlinger med regeringen. KL har herudover i vedlagte afrapportering lavet en sammenfatning af de hovedsynspunkter, der var gennemgående på de tre møder. Synspunkterne vil være et vigtigt pejlemærke for KL's bestyrelse i økonomiforhandlingerne.

Jeg vil bede dig om at videreformidle sammenfatningen til kommunens deltagere på møderne, og eventuelt den øvrige del af kommunalbestyrelsen, i det omfang du finder det relevant for jeres interne drøftelser.

Jeg vil samtidig benytte lejligheden til at takke alle mødedeltagerne for aktiv medvirken i debatten.

Med venlig hilsen

Erik Fabrin

Den 14. maj 2012

Jnr 11.08.00 002
Sagsid 000233675

Ref RHB
rhb@kl.dk
Dir 3370 3277

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

Tlf 3370 3370
Fax 3370 3371

www.kl.dk

1/1

Anbefalinger til økonomiforhandlingerne for 2013

Hovedsynspunkter fra de regionale møder

København den 11. maj 2012

Indledning

KL har i april måned afholdt tre regionale møder, hvor såvel borgmestre og udvalgte kommunalbestyrelsesmedlemmer fra alle landets kommuner har haft mulighed for at drøfte aktuelle kommunaløkonomiske temaer med KL's formand og næstformand.

I alt ca. 400 har deltaget på de tre møder henholdsvis den 10., 16. og 23. april i Roskilde, Rebild og Fredericia.

Møderne har for det første omhandlet de forestående økonomiforhandlinger med regeringen, herunder de rammevilkår som præger dette års forhandlinger samt hvilke temaer og krav, der bør rejses over for regeringen.

For det andet har der på møderne været en drøftelse af den række af reformer og tiltag med væsentlig kommunaløkonomisk betydning, som regeringen har igangsat og annonceret, bl.a. i forhold til trepartsforhandlinger, evaluering af kommunalreformen og reformer på overførselsområdet.

Denne sammenfatning indeholder de hovedsynspunkter, der var gennemgående på de tre regionale møder. Synspunkterne vil være et vigtigt fundament for KL's bestyrelses arbejde, ikke mindst i forhold til de kommende økonomiforhandlinger med regeringen.

Sammenfatning

1. Økonomiforhandlingerne for 2013

Hovedtemaet på de regionale møder var de forestående økonomiforhandlinger for 2013. Det er således blevet indgående drøftet, hvilke krav KL skal prioritere i forhandlingerne, og hvad der forventes af et muligt aftaleresultat.

Følgende ti forhandlingstemaer blev gennemgående på de tre møder fremhævet som særligt væsentlige:

Vigtigt med tilstrækkelig finansiering

For det *første* bør KL lægge afgørende vægt på, at en eventuel økonomiaftale for 2013 indeholder tilstrækkelig finansiering til, at det nuværende serviceniveau kan opretholdes og at der fortsat kan afholdes et rimeligt anlægsniveau.

Finansieringstemaet har bl.a. sammenhæng med to af de øvrige hovedtemaer, som blev fremhævet på møderne, nemlig servicerammens størrelse og det niveau for anlægsaktivitet, der vil indgå som forudsætning i aftalen, jf. nedenstående. Disse forhandlingsemner har således afsmittende betydning for bloktilskuddets størrelse.

Herudover har finansieringstemaet sammenhæng med, at der kan være behov for at kræve forskellige kompenserende tiltag i forhold til de initiativer, der forventes gennemført i 2013, og som kan påvirke en række kommuners kassebeholdning i negativ retning. Her tænkes ikke mindst på afskaffelsen af den forskudsvisse refusion og den annoncerede ud-ligningsreform, der tilsammen kan reducere enkelte kommuners likviditet betydeligt. På møderne er der givet klart udtryk for, at ingen kommuner må komme i alvorlige økonomiske problemer på grund af disse tiltag.

Mulighed for uændret service

For det *andet* bør KL's udgangspunkt for forhandlingerne om servicerammens størrelse være, at aftaleniveauet for 2012 kan videreføres.

Aftalen for 2012 ligger 2,5 mia. kr. højere end budgetterne for 2012. Det kan derfor forventes, at regeringen vil kræve en reduktion i servicerammen i forhold til aftalen for 2012. Heroverfor bør KL anføre, at "en aftale er en aftale", og at kommunerne ikke skal straffes for at have efterlevet regeringens økonomiske politik og leveret et væsentlig bidrag til genopretningen af dansk økonomi. En reduktion af servicerammen i forhold til aftalen for 2012 vil ikke blot have betydning i forhold til de rammer, som den kommunale øko-

nomi skal holde sig inden for, men også – og mindst lige så vigtigt – have betydning for den finansiering, som kommunerne har til rådighed.

Herudover var der på møderne enighed om, at KL skal sikre, at regnskabet for 2011 ikke får indvirkning på servicerammen for 2013. Regnskabet for 2011 er således ikke blot udtryk for varige besparelser, og derved det nuværende serviceniveau, men også udtryk for at en række decentrale institutioner har vist ekstraordinær stor tilbageholdenhed i forhold til at forbruge af opsparede midler. Disse institutioner har en berettiget forventning om, at der vil være mulighed for at bruge af opsparede midler de kommende år.

Netop muligheden for at kunne overføre midler mellem årene er et sundt økonomisk princip, og det bliver en udfordring fremadrettet at kunne fastholde princippet inden for rammerne af sanktionssystemet. Det stiller store krav til det fælleskommunale samarbejde omkring den løbende regnskabsforventning.

Den ekstraordinært store opsparing i 2011 kan udfordre en række kommuners mulighed for at ramme niveauet i budget 2012 helt præcist, hvis institutionerne ønsker at bruge lidt af deres opsparing. Derfor er det også helt afgørende, at KL arbejder for, at regnskabs-sanktionen måles op imod det aftalte niveau frem for budgetniveauet.

Rimeligt anlægsniveau – og intet loft

For det *tredje* bør KL lægge stor vægt på, at der også i 2013 er gode muligheder for at afholde anlægsinvesteringer. Og det betyder dels, at KL skal afvise et krav fra regeringens side om at indføre et anlægsloft, dels skal kræve finansiering til et fortsat rimeligt niveau.

I den netop fremsatte budgetlov har regeringen lagt op til, at 1 mia. kr. af kommunernes bloktilskud bliver gjort afhængig af, om anlægsbudgetterne holder sig inden for det aftalte niveau, i tilfælde af at der er et loft over kommunernes investeringsniveau. Regeringen har allerede tilkendegivet, at kick-starten af dansk økonomi indebærer, at der skal udvises tilbageholdenhed i investeringerne i efterfølgende år. Derfor må det forventes, at regeringen vil kræve et loft over kommunernes anlægsudgifter, på et væsentligt lavere niveau end budget 2012.

På de regionale møder er der blevet udtrykt et klart ønske om, at der ikke indføres et anlægsloft i 2013. En række kommuner har fx sat gang i en flerårig investeringsplan, som vil være vanskelig at gennemføre, såfremt der kommer stramme rammer for anlægsniveauet i 2013. Herudover kan større anlægsprojekter ikke afgrænses til ét enkelt år, og det massive anlægsprogram, som gennemføres i indeværende år, vil derfor også have afløb ind i 2013. Det vil derfor være forbundet med store praktiske problemer, hvis der fastlægges et anlægsloft i økonomiaftalen.

KL bør samtidig arbejde for finansiering til et fortsat rimeligt anlægsniveau, bl.a. ved at henvise til behovet for strukturomlægninger og øvrige tiltag, der på sigt skaber effektiviseringer i driften. Det er samtidig vigtigt, at kommunerne også i 2013 får kvalitetsfonds-

midler fra staten, da disse er et vigtigt finansieringselement for en række kommuner. Flere nævnte i den forbindelse også, at kvalitetsfundsafgrænsningen med fordel kunne udbredes, således at fx investeringer i veje og tilbud på det specialiserede socialområde kan tælles med.

Enkelte udtrykte herudover ønsker om mere fleksibilitet i låne- og deponeringsreglerne, fx i forhold til OPP-projekter og ved at give automatisk låneadgang til energiinvesteringer i nybyggeri.

Flere politiske frihedsgrader

For det *fjerde* bør KL arbejde for, at der med økonomiaftalen for 2013 sættes gang i en proces, hvor kommunerne får flere politiske frihedsgrader, og hvor der for alvor bliver foretaget en markant afbureaukratisering.

Regeringen har annonceret en ”tillidsreform”, og det bør føre til konkrete initiativer, der øger det kommunalpolitiske råderum og reducerer omfanget af statslige procesregler. Særlig beskæftigelsesområdet blev fremhævet som et område, hvor der med fordel kan blive ændret i styringsrelationen mellem staten og kommunerne. Enkelte fremhævede herudover reglerne for planloven som et område, hvor kommunerne med fordel kunne få friere rammer at arbejde indenfor.

Herudover opfordrede enkelte af mødedeltagerne også til, at der bliver sat fokus på at udbrede de gode erfaringer fra frikommuneforsøgene, og at udfordringsretten, som udløber i 2013, bliver forlænget allerede som led i de kommende økonomiforhandlinger.

Minimumsnormeringer er ikke udtryk for tillid

For det *femte* bør KL lægge stor vægt på, at der ikke bliver indført minimumsnormeringer i daginstitutionerne som led i økonomiforhandlingerne.

Med finansloven for 2012 blev der afsat 500 mio. kr. til bedre normeringer daginstitutionerne fra 2013 og frem. Midler som vil blive udmøntet i forbindelse med økonomiforhandlingerne. Regeringen har i den forbindelse signaleret, at den agter at stille krav om indførelse af minimumsnormeringer.

Det er imidlertid i direkte modstrid med intensionerne i ”tillidsreformen”, og minimumsnormeringer vil indskrænke mulighederne for lokalt at tilrettelægge, hvordan pengene bruges bedst muligt. Samtidig vil minimumsnormeringer skabe et udgiftspres, som på sigt vil overstige de 500 mio. kr. Det er derfor vigtigt, at de 500 mio. kr. ikke medfører et sådan krav til den kommunale opgaveløsning.

Bedre muligheder for digitalisering og velfærdsteknologi

For det sjette bør KL presse på for at forbedre mulighederne for at udbrede digitalisering, velfærdsteknologi og lignede nye løsninger, der kan effektivisere den kommunale drift.

Som led i økonomiaftalen for 2012 blev der indgået aftale om en fælles-offentlig digitaliseringsstrategi for perioden 2011-2015, der bl.a. har som målsætning, at al skriftlig kommunikation med det offentlige skal foregå digitalt i 2015. Der er behov for at følge op på denne strategi, og regeringen skal aktivt understøtte den omstillingsproces, som mange kommuner står midt i.

Regeringen bør samtidig i samarbejde med kommunerne lave en strategisk satsning i forhold til velfærdsteknologi. Regeringen bør i den forbindelse bl.a. udmønte de resterende midler i Fonden for Velfærdsteknologi til udvalgte fællesprojekter, fx i forhold til at udvikle og udbrede nye velfærdsteknologiske redskaber på ældreområdet.

Enkelte fremhævede herudover, at der er behov for, at der skabes bedre låneadgang til projekter, som er åbenlyst rentable og vil tjente sig ind i løbet af en ganske kort tidshorison.

Økonomiske incitamenter på sundhedsområdet

For det syvende bør KL arbejde for, at der sikres finansiering til kommunernes stadig større rolle på sundhedsområdet.

Flere af mødedeltagerne fremhævede, at de oplever et stigende udgiftspres som følge af bl.a. stadigt kortere liggetider på sygehusene. Samtidig er det samfundsøkonomisk fornuftigt at opprioritere den forebyggende indsats og styrke det nære sundhedsvæsen. Det er fornuftigt, at patienterne kun ligger på sygehusene i den periode, hvor de har behov for meget specialiseret behandling. Men så er det vigtigt, at der samtidig er ordentlige rammer og ressourcer til at tage sig af patienterne før og efter deres sygehusforløb.

KL's sundhedsudspil "Det nære sundhedsvæsen" blev af flere fremhævet som et fremsynet oplæg, der bør indgå i økonomiforhandlingerne. Det gælder ikke mindst forslaget om at skabe økonomiske incitamenter, der sikrer gevinster ved at forebygge sygehusindlæggelser.

Behov for klimainvesteringer

For det ottende fremhævede flere af mødedeltagerne, at KL bør lægge stor vægt på, at kommunerne får bedre muligheder for at igangsætte klimatilpasningsprojekter.

Der skal inden for de kommende år laves klimatilpasningsplaner, og i kølvandet herpå kan der forventes behov for at gennemføre en række klimainvesteringer. En stor del af disse vil have til hensigt at aflaste kloaksystemerne under voldsomme regnskyl. Kloaksystemet kan – uanset dimensionering – ikke håndtere de store regnmængder, der med jævne mellemrum falder på meget kort tid. Derfor skal der tænkes i alternative løsninger såsom kanaler, afledningsforanstaltninger på vejene og forsinkelsesbassiner. Det er imidlertid på nuværende tidspunkt yderst vanskeligt at få sådanne projekter finansieret via vand- og spildevandstaksterne. Det bør KL arbejde for at få ændret.

Ændring i grundkapitalindskuddet

For det *niende* udtrykte flere et ønske om, at KL skal arbejde for at få nedsat grundkapitalindskuddet.

Grundkapitalindskuddet udgør aktuelt 14 pct., men har tidligere i perioder været nedsat til 7 pct. med henblik på at forbedre mulighederne for at opføre almene boliger. Det skal bemærkes, at en nedsættelse af indskudsprocenten alt andet lige vil betyde, at kommunernes udgifter til grundkapitalindskud vil falde. Udgifterne indgår i beregningen af kommunernes balancetilskud, og en lavere udgiftspost vil derfor indebære et lavere balancetilskud. På den baggrund udtrykte flere deltagere skepsis over for at ændre på indskudsprocenten, hvis det finansieres af bloktilskuddet. Herudover efterlyste andre af mødedeltagerne større stabilitet omkring indskudsprocentens størrelse af hensyn til mulighederne for at kunne foretage langsigtet planlægning.

Krav om bedre restanceinddrivelse

For det *tiende* fremhævede flere mødedeltagere, at KL bør problematisere den statslige restanceinddrivelse i forbindelse med økonomiforhandlingerne.

De kommunale tilgodehavender har været kraftigt stigende siden den statslige overtagelse af opgaven. Dette til trods for at SKAT har forsøgt at nedbringe restancesaldoen gennem afskrivninger. Det er dybt problematisk, ikke blot som følge af de økonomiske konsekvenser for kommunerne, mens også i forhold til retsbevidstheden. Problemstillingen har også været inddraget i de senere års økonomiforhandlinger, og der er behov for en fortsat hård linje overfor Skatteministeriet.

Flere udtrykte ønske om, at det bør blive muligt for kommunerne at foretage lønindeholdelse frem for som det er i dag, hvor det kun er staten, der kan gøre det.

2. Øvrige aktuelle kommunaløkonomiske temaer

Det andet overordnede dagsordenpunkt på de regionale møder var den kommunaløkonomiske betydning af den række af reformer og tiltag, som regeringen har igangsat og annonceret, bl.a. i forhold til trepartsforhandlinger, evaluering af kommunalreformen og reformer på overførselsområdet.

I forhold til *trepartsforhandlingerne* var der generelt enighed om, at der bør arbejdes for at kunne indgå en ambitiøs aftale, der markant forøger arbejdsudbuddet og derigennem forbedrer de offentlige finanser. Alternativet er således sandsynligvis nedskæringer, bl.a. i den kommunale velfærdsservice.

De tiltag der aftales, bør imidlertid gælde hele arbejdsmarkedet, således at det ikke kun er offentligt ansatte, der skal bidrage til finansieringen. Det er samtidig af stor betydning, at der arbejdes for at skabe finansieringsmæssig sammenhæng mellem økonomiaftalen og en eventuel kommende trepartsaftale, således at der ikke efter økonomiaftalens indgåelse kommer væsentlige ændringer i de økonomiske rammevilkår for kommunerne i 2013.

Det er endvidere yderst vigtigt, at kommunerne fastholder den nuværende kompetence på beskæftigelsesområdet, og at der ikke opbygges nye parallelsystemer og kontrolorganer som led i en trepartsaftale.

I forhold til *reformer på overførselsområdet* fandt flere, at det er positivt, at regeringen derved får sat gang i nogle reformer med henblik på at få reduceret andelen i den erhvervsaktive alder, der modtager offentlig forsørgelse.

Flere fremhævede i den forbindelse, at enklere regler på beskæftigelsesområdet ligeledes vil kunne bidrage til en mere effektiv beskæftigelsesindsats og derved forøge arbejdsudbuddet.

I forhold til *evaluering af kommunalreformen* var der enighed om, at det er yderst positivt, at der med det fremlagte kommissorium ikke er lagt op til større opgaveændringer. Princippet om én indgang til det offentlige skal bevares, og der er sat gang i en større omstillingsproces i alle kommuner, fx på det specialiserede socialområde, som der er behov for stabilitet omkring.

Det er derfor også problematisk, at der på miljøområdet kan være lagt op til at ændre i opgaveplaceringen for vand- og naturindsatsen. Kommunerne skal beholde den nuværende kompetence, og evalueringen bør i mindst lige så høj grad fokusere på, hvordan staten har leveret på området.

Herudover bør evalueringen generelt fokusere på, hvordan snitfladerne i samarbejdet med staten og regionerne kan forbedres, fx på sundhedsområdet og i forhold til socialpsykiatrien. I forhold til socialpsykiatrien var der på et af møderne forslag om, at der kunne indføres en strafmekanisme for lange ventelister i regionerne, svarende til den straf der eksisterer i forhold til kommunernes forpligtigelser ved udskrivning fra sygehusene. Der er således mange kontanthjælpsmodtagere, som venter alt for længe på socialpsykiatrisk behandling og ender med at få tilkendt førtidspension.